

‘Hoe gaan we met de schepping om?’

Volgens Mgr. Dr. G. De Korte, hulpbisschop van het Aartsbisdom Utrecht en deken van de IJssellanden, wordt duurzaamheid de komende jaren het cruciale item in de agrarische sector. „We hebben van God de verantwoordelijkheid gekregen om voor deze aarde te zorgen. Waarbij we in ons achterhoofd moeten houden dat we slechts beheerders zijn en geen eigenaars.”

Door: Dick van Doorn

We hebben deze aarde van God niet in eigendom gekregen, maar mogen hem alleen beheren en iedere keer weer doorgeven aan volgende generaties. Dit betekent dat boeren na moeten denken over een ethisch verantwoorde bedrijfsvoering. Niet alleen vanuit de bijbel is die opdracht er, ook vanuit de samenleving komt steeds meer weerstand tegen de bio-industrie en de vervuiling van onze leefomgeving.”

De hulpbisschop, die sinds 1 september van dit jaar het onderwerp 'Kerk & Samenleving' over heeft genomen van Mgr. Van Luym, heeft zijdeling veel te maken met de agrarische sector. Vooral tijdens de dierziekteperiodes van de afgelopen jaren hebben de parochies in het gebied IJssellanden veel boeren pastoraal ondersteund. De Korte ervaaarde dat er tijdens deze periodes veel nood was onder de agrariers. „Daarnaast is het zo dat je momenteel een enorme schaalvergroting in deze sector ziet. Boeren steken zich steeds dieper in de schulden om bij te blijven en dat baart me wel eens zorgen. Aan de andere kant zie je boeren die stoppen omdat ze niet meer mee kunnen. Daar ervaar je een sociale problematiek. Velen van hen hebben generaties lang een boerenbedrijf gehad en dat wordt dan zo ineens afgebroken. Dat raakt mensen.” Verder ervaart De Korte dat er bij veel boeren verborgen armoede is. Een groot aantal agrariers leeft onder de armoedegrens.

Zorg voor schepping

De bisschop merkt in de maatschappij een steeds grotere weerstand tegen de huidige productiemethoden in de agrarische sector. „Zoals dieren die binnen een aantal weken vetgemest worden. Enige tijd geleden zei minister Veerman tijdens een bijeenkomst nog dat boeren hierover in gesprek moeten gaan en niet te defensief moeten zijn. Kijk, de boeren houden de mensen aan het eten, dat is waar, maar er is ook nog een andere kant waar naar gekeken moet worden.”

De thematiek van de duurzaamheid waar De Korte op duidt, houdt dus niet alleen de zorg voor de lucht en de bodem in, maar ook de waarden van het dier als schepsel van God. „En de maatschappij kijkt hier ook steeds meer naar. We zitten wel in een globaliserende economie, maar we moeten zo onderhand na gaan denken over hoe we het anders kan. Ik begrijp wel dat dat moeilijk is, maar het leeft, ook in de maatschappij, steeds sterker om beter zorg te dragen voor de schepping dan dat we nu doen.”

Nu is het niet zo dat de kerk de boeren gaat vertellen wat ze wel en niet moeten doen, aldus de hulpbisschop. De kerk blijft vooral een pastorale taak behouden. „Wel blijven wij de maatschappij kritische vragen stellen en blijven we wijzen op zaken die scheef dreigen te lopen. Dit vanuit een notie van rentmeesterschap en rechtvaardigheid. We willen boeren dus wijzen op hun bedrijfsvoering; sluit die aan bij datgene wat God bedoelt heeft? Zoals bekend worden deze vragen momenteel ook in de Tweede Kamer gesteld. Vooral omtrent dierenwelzijn.”

Geen objecten

Volgens De Korte is het niet zijn bedoeling om iedere keer met het vingertje te wijzen, maar heeft de kerk wel de taak om de vinger aan de pols te houden. „Wij willen mensen aan het denken zetten door kritische vragen te stellen. Dat doen we volop in contacten met boerenorganisaties en de politiek. Die dwarsverbanden zijn belangrijk.” Volgens De Korte zijn relatief nog veel boeren kerkelijk. Hierdoor staan ze meer open voor deze discussie. „We willen de boeren absoluut niet in de beklagdenbank zetten, dat vooral niet. Ik weet ook wel dat de sector ingeklemd zit tussen het krachtenveld van de nationale en Europese politiek, de burger en de economie, maar desondanks blijft staan dat er naar een aantal zaken beter gekeken moet worden.”

Volgens de hulpbisschop is er in de Heilige Schrift een hoop wijsheid opgeslagen over hoe we als mensen met elkaar, de natuur en de dieren om moeten gaan. „En die wijsheid heeft betekenis tot op de dag van vandaag. Als je daarvan afwijkt, zie je dat het fout gaat en de schepping gaat lijden. Uiteraard ligt er ook bij de boeren veel kennis op het vlak van vakkennis, die hebben wij niet. Wat wij echter wel hebben, zijn de normen voor onze omgang met de schepping. Dieren zijn dus geen objecten. Het zijn geen klompen vlees die je na zoveel weken slacht. Als je wel met dat uitgangspunt werkt, ga je er verkeerd mee om.”

Ernstig

De Korte geeft aan dat we als maatschappij weer terug moeten naar 'het Goede Leven'. Een evenwichtige omgang met de schepping, met onze naaste en met de dieren. „We zitten nu veel te veel in die molen van consumptie en produceren. Als je bijvoorbeeld ziet wat er hier aan reclame door de bus valt. Waar gaat het leven dan om? Ook bij de Christen Unie was dit de afgelopen verkiezingen een belangrijk verkiezingspunt. En het is ook geen wonder dat mensen hier aandacht voor vragen. Als je in de wereld de milieuverwoesting ziet, de geleidelijke opwarming van de aarde en de kap van de regenwouden. Zet dit ons nu aan het denken?,” vraagt de bisschop zich ernstig af. Wat dat betreft is de bisschop blij dat de techniek een hele positieve bijdrage kan leveren aan het oplossen van veel van deze vraagstukken.

Een ander punt waar de bisschop zich zorgen over maakt, is de vraag of de mensen nog wel dankbaar zijn voor de voorspoed die we sinds de Tweede Wereldoorlog kennen. „En nu richt ik me met name naar de mensen die geloven; zijn we naar God toe nog wel dankbaar voor het vele voedsel dat we hebben? Nogmaals, we hebben de wereld niet in eigendom gekregen, maar in bruikleen. Mensen die dat geloven, zouden dat moeten beseffen. Uiteindelijk hebben we alles gekrégen, van God.”

Boer beste beheerder

En het maakt de mens ook veel rijker, aldus de bisschop. „De Joden in het Oude Testament waren dankbaar als ze gezegend werden. Abraham was een hele rijke boer, maar hij wist wel waar het vandaan kwam. Hetzelfde geldt ook voor de agrarische sector, verlies je niet aan de rijkdom an sich. Voor een christen hoort rijkdom niet het hoogste goed te zijn en het mag zeker niet ten koste gaan van anderen of schade toebrengen aan de aarde of de dieren.”

De Korte is blij om te zien hoe naast de hulp vanuit de kerkelijke wereld, bij bijvoorbeeld dierziekteperiodes, de boeren zelf ook initiatieven ondernemen om actief bezig. Een van de projecten waar De Korte op duidt, is het project 'De Waarden van het Land' van de Boerenbond uit PLAATS???. „Vanuit de verschillende parochies waar ik voor werk, zijn veel boerengezinnen betrokken bij het kerkelijk leven. Wel is het zo dat steeds minder mensen een agrarisch bedrijf hebben, waardoor het aandeel boeren geleidelijk afneemt.”

Het Aartsbisdom Utrecht loopt van Woerden tot aan de Duitse grens en omvat de provincies Utrecht, Gelderland, Overijssel en Flevoland. Ook in deze provincies neemt het aandeel landbouwgrond af en worden steeds meer gronden omgezet naar natuur. Wat volgens De Korte voorkomen moet worden, is dat landbouwgrond die omgezet wordt naar natuur niet meer beheert wordt. „Boeren kunnen de gronden zelf goed beheren. Zij hebben van huis uit de kennis en een eeuwenlange ervaring. Het zou jammer zijn als die kennis verloren gaat. Vandaar dat ik van mening ben dat alleen grond die niet meer nodig is voor landbouwdoeleinden gebruikt mag worden om er natuur van te maken.”